

## Serviciile sociale – în sprijinul reformei

*Valentina BULIGA, Ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei:*



“**R**eforma sistemului rezidențial rimpune ca deziderat dezvoltarea de servicii sociale comunitare destinate copilului și familiei în dificultate. În localitățile din Moldova funcționează o rețea de peste o 1200 de asistenți sociali. Acesta este un pas spre introducerea practicilor moderne de asistență socială în Moldova și care a sporit considerabil posibilitatea oamenilor din toate localitățile, rurale și urbane, să acceseze serviciile sociale. Este foarte util că rețeaua de asistenți sociali prestează servicii tuturor categoriilor populației și nu doar copiilor, deoarece aceasta sporește capacitatea asistenților sociali de a lucra cu adulții

înainte ca familiile acestora să ajungă în situație de dificultate, în loc să aștepte să intervină pînă cînd copiii vor ajunge în internate.

MMPSP dezvoltă diferite tipuri de servicii ca alternativă la sistemul rezidențial – case de copii de tip familie, asistență parentală profesionistă, familii largite, centre de plasament temporar etc.

Dezinstituționalizarea este un proces care trebuie dus pînă la capăt, banul trebuie să urmeze copilul, familia trebuie consolidată, iar responsabilitatea părinților pentru propriii copii trebuie să fie ridicată la cel mai înalt nivel”.

### Abandonul copiilor va fi penalizat

**Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei va promova spre aprobare, pînă la sfîrșitul anului curent, un proiect de modificare a Codului administrativ pentru a face mai responsabile familiile care neglijează îngrijirea copiilor sau care îi abandonează.**

Potrivit afirmațiilor Vioricăi Dumbrăveanu, șef de direcție la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, inițiativa legislativă va solicita mai multe responsabilități și din partea autorităților publice locale, care iau decizii de identificare și de stabilire a formei de plasament pentru copii aflați în dificultate.

### O tabără de vară pentru cei mai activi copii din Fălești, Ungheni și Călărași

*Citiți pag. 8-9*



## Un model de educație incluzivă va fi pilotat în școlile din R. Moldova

Un model de educație incluzivă și metodologia de pilotare a acestuia în următorii patru ani a fost prezentat în cadrul unei "mese rotunde", organizate de Ministerul Educației în parteneriat cu Asociația Obștească "Lumos Foundation Moldova"

Conform metodologiei, vor fi create servicii de suport la nivel raional și în instituțiile de învățământ preuniversitar cu practici incluzive, unde copiii cu cerințe educaționale speciale vor fi examinați de comisia multidisciplinară intrașcolară și vor beneficia de suportul cadrului didactic de sprijin, al psihopedagogului, psihologului, logopedului etc.

Modelul de educație incluzivă admite mai multe forme de incluziune: totală, parțială, ocazională, iar trecerea de la o formă la alta se va face în funcție de progresele înregistrate de copil. Copilul cu cerințe educaționale speciale va fi asistat în baza unui plan educațional individualizat, orientat spre valorificarea și dezvoltarea potențialului său.

**Mihail ȘLEAHTIȚCHI,**  
ministru Educației

„Atunci când vorbim despre socializare operăm cu trei piloni care se cheamă: școală, familia, comunitatea. În situația în care unul dintre acești trei factori lipsește nu putem vorbi despre o educație de calitate. Marea problemă cu care se confruntă sistemul rezidențial de îngrijire a copilului este faptul că acolo se resimte lipsa familiei și a mediului comunitar. Nu întimplător atunci când vorbesc despre copiii aflați în cadrul acestui sistem specialiștii operează cu adjective precum: stigmatizat, izolat, marginalizat, rupt de realitate ș.a.



Crearea modelelor de educație incluzivă se înscrie perfect în politica Ministerului Educației, reprezentând o direcție strategică, o prioritate incontestabilă.

Educația incluzivă presupune reforma întregului sistem de educație, care trebuie să accepte toți copiii deopotrivă. Într-o școală prietenoasă copilului tre-

buie să fie acceptați toți copiii - atît cei care sînt capabili să parcurgă învățămîntul general fără dificultăți, dar și cei care au probleme de învățare, dezvoltare sau de ordin comportamental.”

**Valentin CRUDU,**  
șef Direcție învățămînt preșcolar, primar și secundar general, Ministerul Educației:



“Pilotarea modelului de educație incluzivă presupune asigurarea normativă, organizarea, monitorizarea și evaluarea, la diferite etape, a rezultatelor pilotării. După validarea rezultatelor pilotării și aprobarea modelului de educație incluzivă, se va decide asupra extinderii acestuia la nivel de sistem educațional.

**Modelul de educație incluzivă admite mai multe forme de incluziune: totală, parțială, ocazională, iar trecerea de la o formă la alta se va face în funcție de progresele înregistrate de copil. Copilul cu cerințe educaționale speciale va fi asistat în baza unui plan educațional individualizat, orientat spre valorificarea și dezvoltarea potențialului său.**

Accesul necondiționat la educație de calitate presupune integrarea școlară a tuturor copiilor, indiferent de capacitatea lor fizică, intelectuală și materială.

Preconcepțiile existente în vechiul sistem au dus la separarea copiilor cu probleme de mediul familial și comunitar. Astfel, sute de copii cu deficiențe locomotorii sau intelectuale au fost stigmatizați, segregati și izolați în instituții rezidențiale, care nu le pot oferi protecția, grija, educația și atenția de care au nevoie.

Prin aprobarea în 2007 a Strategiei

naționale și Planului de acțiuni privind reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului pe anii 2007-2012, Guvernul Republicii Moldova și-a asumat angajamentul de a schimba situația în acest domeniu, aliniindu-se la tendințele moderne privind incluziunea educațională și socială a persoanelor cu necesități speciale. Reformarea eficientă a sistemului rezidențial poate fi realizată prin dezvoltarea și promovarea formelor alternative de îngrijire și de educație incluzivă.

Începând cu anul 2005-2006 în circa 160 de instituții de învățămînt general au fost dezvoltate diferite modele de educație incluzivă. În afară de cei circa 4000 de copii instituționalizați în școlile auxiliare mai sunt circa 990 de copii cu cerințe educaționale speciale care necesită de a fi integrați în școlile generale.”

# Copiii din instituții se reîntorc acasă



Scopul final al reformei sistemului rezidențial este asigurarea unui mediu cât mai apropiat de cel familial pentru toți copiii care au trăit, ani de zile, în instituții. Schimbările inițiate de Ministerul Educației în colaborare cu organizațiile partenere, au făcut ca zeci de copii să poată reveni acasă, în familie și în comunitate. Încadrarea copiilor în viața școlii și a comunității este urmărită cu mare atenție de echipele de evaluare formate în cadrul proiectului.

Recent Direcția învățământ preșcolar, primar și secundar general și Unitatea de implementare a Planului-cadru de Transformare din cadrul Ministerului Educației cu suportul UNICEF și în parteneriat cu ONG-urile: CCF Moldova, Lumos, EveryChild, au realizat câteva vizite de monitorizare în familii din Edineț, Dondușeni, Florești, Ungheni unde au fost reintegrați copiii din internate.

Specialiștii au dorit să se informeze la fața locului cu privire la situația copiilor reintegrați în familia biologică sau cea extinsă, plasați în servicii substitutive de tip familial (asistență parentală profesionistă, casă de copii de tip familial etc.).

Vizitele de monitorizare au cuprins 14 familii biologice sau extinse în care au fost reintegrați 23 copii, 5 servicii de asistență parentală profesionistă, 1 Casă de Copii de Tip Familial, 6 instituții de învățământ preuniversitar, care implementează practici ale educației incluzive; 2 Centre comunitare.



**Natalia NEAGU șef adjunct al Direcției dezvoltare socială, Cancelaria de Stat, membru al echipei de evaluatori ne relatează despre rezultatele evaluării:**

„Vizita de monitorizare ne-a permis să vedem exemple foarte bune de reintegrare. În urma discuțiilor purtate cu asistenți sociali, profesori, părinți s-a constatat că acești copii au o reușită școlară mai bună decât în instituția rezidențială, comunică mai ușor. S-a ameliorat considerabil și starea lor psiho-emoțională.

În opinia mea, pentru ca schimbarea să se producă mai ușor este necesară mediatizarea reformei și a rezultatelor acesteia. Această informare este necesară nu doar

pentru funcționari ci, mai ales, pentru profesori și părinți, care au temeri vizavi de încadrarea copilului în mediul școlar, familial, social. Este necesară, de asemenea, instruirea părinților, cadrelor didactice, asistenților sociali, medicilor din localitate.

Această reformă pornește de la interesul superior al copilului și toate activitățile sînt axate pe acest deziderat. Copilul are nevoie de familie, iar instituția rezidențială nu este un loc tocmai potrivit pentru el”.

# O tabără de vară pentru cei mai activi copii

Acum câteva luni în raioanele Călărași, Ungheni și Fălești, și-au început activitatea Consiliile Consultative ale Copiilor (CCC), create în cadrul unui proiect implementat de EveryChild, Moldova. Aceste structuri și-au propus din start să le ofere copiilor o platformă prin care să își poată exprima opiniile și să realizeze propriile proiecte ce corespund necesităților și intereselor lor. Membrii CCC participă la procesul de consultare a deciziilor precum și la monitorizarea politicilor sociale în comunitățile în care trăiesc.

În perioada 27 iunie - 1 iulie cei circa 50 de membri ai consiliilor copiilor au avut posibilitatea să învețe ce înseamnă participarea copiilor în luarea deciziilor, să facă schimb de idei, dar și să se distreze ca la carte în cadrul unei tabere de vară organizată special pentru ei la Vadul lui Vodă.

Unul dintre rezultatele obținute în cadrul taberei este elaborarea unui regulament de activitate a Consiliilor Consultative ale Copiilor, document care va facilita procesul de participare. În cadrul taberei s-a lucrat și asupra elaborării unui pliant informativ despre activitatea CCC, acest material promoțional urmând să fie distribuit în școli și primării.



# din Fălești, Ungheni și Călărași



vor fi încadrați și în procesul de evaluare a necesităților copiilor aflați în îngrijire sau în situație de risc de a fi separați de familiile lor, precum și la elaborarea și monitorizarea politicilor și programelor locale centrate pe respectarea drepturilor copiilor.

Potrivit Nataliei Semeniuc, consultant în participarea copiilor la Every-Child, membrii consiliilor consultative ale copiilor au fost selectați în urma unui concurs anunțat prin intermediul mass-media locală și la care au participat zeci de copii și adolescenți.

„Consiliile vor activa în calitate de partener al Direcției /Secției de Asistență Socială și Protecție a Familiei în procesul de dezvoltare, implementare, evaluare și monitorizare a politicilor și programelor locale cu privire la copii și tineret”, spune Natalia Semeniuc.

Consiliul Consultativ al Copiilor cuprinde copii cu vârsta de 12-17 ani, cu sau fără experiență de îngrijire în instituțiile rezidențiale, în alte forme de îngrijire (asistență parentală profesionistă, case



de copii de tip familie, tutelă), cu părinți plecați la muncă peste hotare, copii cu nevoi speciale, copii de etnie romă, dar și copii din școlile comunitare.

Se intenționează ca membrii Consiliului Consultativ al Copiilor să participe cu regularitate în ședințele locale în care vor fi luate decizii cu privire la viitorul copiilor, venind cu recomandări și propuneri de îmbunătățire a sistemului de protecție a copilului. Tinerii consilieri



## Povestea tristă a celor șase frați din satul Albinețul Nou, r-nul Fălești rămași pe drumuri după ce mama lor s-a stins de cancer, a ajuns la sufletele oamenilor.

Organizația obștească EveryChild, filiala din Moldova, în colaborare cu Compania "Teleradio-Moldova" a lansat o campanie de sensibilizare a opiniei publice și de colectare de fonduri pentru a cumpăra o casă pentru ei.

Jurnaliștii de la Radio Moldova a organizat un concert de binefacere cu genericul „Ajută-i să aibă o casă” în susținerea fraților Șeremet

Vă amintim că frații Șeremet dintre care cel mai mare are 17 ani, iar cel mai mic- patru, locuiesc acum în casa mătușii lor din Albinețul Nou, raionul Fălești. Locuința are numai trei cămăruțe mici și întunecoase în care lipsesc elementarele condiții de trai.

Angela și Alexandru Nicolaenco, stăpânii casei, cei care au instituit tutela asupra fraților Șeremet, ne spun că ar fi bucuroși să le poată oferi acestor copii toate condițiile necesare, dar că de mai mulți ani nu pot scoate sărăcia din casă. În această familie nimeni nu are un loc stabil de lucru, iar singurul venit este asigurat de ajutorul social. Doi dintre membrii familiei sunt persoane cu nevoi speciale și necesită îngrijiri medicale specializate.

Prezenți la eveniment, jurnaliști, artiști și oameni de bună credință s-au arătat solidari cu durerea acești copii bătuți de soartă și au contribuit, fiecare în măsura posibilităților, la colectarea sumei de bani necesare.

**Directorul general radio Moldova, Alexandru DOROGAN**

Astăzi în Casa Radio este ziua familiei Șeremet din Albinețul Nou, Fălești. Știm cu toții că nimeni nu ne poate înlocui părinții, nimeni nu ne-o poate înlocui pe mama, dar, în același timp, știm că împreună putem face un cuib pentru o familie orfană. Împreună putem face o casă. Nimic nou sub soare pentru neamul nostru pentru că întotdeauna la noi casele s-au făcut cu sprijin și ajutor. La construcția unei case pentru tineri au sărit în ajutor,

# Jurnaliștii și artiștii



**Ajută-mă să am o casă**

**Șapte copii orfani de mamă și abandonați de tată au rămas pe drumuri.**

Un destin familial tragic, de care ei nu sunt responsabili, i-a făcut să uite prea de timpuriu de jocurile vesele ale copilăriei. Nu au cui spune mamă și tată și tot ce au sunt amintirile frumoase de pe timpurile în care erau toți împreună.

Aceasta este povestea tristă a șapte frați din satul Albinețul Nou, r-nul Fălești.

**Tu poți să le oferi SIGURANȚA să rămână ÎMPREUNĂ**

Banca de economii fil. N 28 Fălești, BECOMD 2x 648, C/B 280 96484 988, Cont de transfer 986364, Tutore Nicolaenco Angela, tel. 0259 70336

la clacă, rudele, vecinii, prietenii, tot satul. În sensul acesta, sigur că radio Moldova a mizat pe buna noastră tradiție, când oamenii nu rămân indiferenți atunci când cineva are nevoie.

Temelia casei cred că deja e pusă de colegii noștri de la radio, care au contribuit la aceasta prin reportajele lor. Acum încercăm să îi construim și pereții. Poate că azi reușim să adunăm banii necesari pentru o ușă prin care să le intre prietenii, rudele, sau poate pentru o fereastră prin care să vadă lumea cu alți ochi, mai veseli și mai optimiști.

Mă gândesc ca peste un an să organizăm un alt spectacol dedicat fraților Șeremet dar unde vor veni deja din casa lor.

**Iraida BĂNZARI,**  
vicepreședintele raionului Fălești

Salutăm intenția nobilă a oraginizaților acestui spectacol de a susține niște copii care au acum cea mai mare nevoie de ajutorul nostru. Noi, cei de la Fălești, am reușit să facem câte ceva pentru ei, dar, cu părere de rău, bugetul de care dispunem nu ne permite să le cumpărăm un cuibușor al lor.

Sigur că am fi reușit să găsim pentru acești copii alte familii, dar nu am vrut să-i despărțim, nu am vrut să-i rupem de comunitate, care este cetatea lor și unde locuiesc rudele, prietenii, care îi vor ajuta în continuare.

# În susținerea fraților Șeremet

Până la acest moment cu eforturile autorităților și ale unor organizații am reușit să colectăm 24 mii de lei. Acești bani, însă, nu sunt suficienți. De aceea venim în fața Dvs., cu rugămintea de a vă întoarce inimile către șase copii, care au rămas fără mamă. Pentru că vechea casă este avariata copiii locuiesc acum în casa mătușii lor. Dar și în această familie, care a instituit tutela asupra fraților Șeremet situația este una destul de dificilă. Casa în care locuiesc are o suprafață de numai 34 metri pătrați, iar unul dintre copii are grad de invaliditate.

## Anișoara PUICĂ, interpretă

Viața este efemeră și de aceea este nevoie ca atât cât trăim pe pământ să dăruim dragoste și compasiune celor mai triști ca noi. E o fericire să ai părinți pe pământ și nu în gând, așa cum este în această familie și în multe altele. Cine are părinți, încă nu e pierdut, cine are părinți, are încă trecut, vorba poetului. Cea mai mare avere a unui om sunt părinții și copiii.

Așa cum e firesc părinții se bucură de realizările copiilor, se roagă la ceruri atunci când copilului îi este greu, iar când copilul greșește știu să îl ierte.

Din partea familiei mele vin cu o donație și promit că le voi fi alături și pe viitor, la o sărbătoare sau atunci când voi avea posibilitate și timp.

## Yan RAIBURG, interpret

Nu am ezitat nicio clipă atunci când



mi s-a propus să particip la acest spectacol de binefacere. Toată viața m-am strădui să fiu alături de oameni și să îi ajut așa cum am știu eu să o fac mai bine – prin cântec. Mă bucur foarte mult dacă pot ajuta pe cineva prin muzica mea.

Eu personal am avut o copilărie fericită, pentru că am avut și părinți, și bune. Regret că mulți copii sunt nevoiți să crească fără căldura și dragostea pe care doar un cămin familial le poate oferi.

**Daniela LEAHU,**  
fundraising manager,  
EveryChild Moldova

Organizația EveryChild a lansat această campanie împreună cu Compania "Teleradio-Moldova" pentru că noi credem că viitorul copiilor este în familie și pentru că doar familia le poate asigura dragostea și grija necesară pentru ca ei să se dezvolte armonios. Pentru că simbolul unei familii este casa, vrem să unim eforturile tuturor oamenilor de bună credință ca să ajutăm acești copii să aibă un cuibușor al lor și să rămână împreună.

Orice om cu suflet mare poate face o donație în contul: Banca de economii fil. N 28 Falesti, BECOMD 2x 648, C/B 280 96484 988, Cont de transfer 986364, Tutore Nicolaenco Angela.

Casa urmează a fi procurată în aceeași comunitate, în așa fel încât copiii familiei Șeremet să nu fie ruși de rude și prieteni. Persoanele care doresc să facă donații fie sub formă bănească sau materiale de uz casnic pot suna și la telefonul Primăriei comunei Albinețul Vechi, 0259 70336, asistent social Maria Chelianu.



## O familie iubitoare pentru un copil singur pe lume

**A**driana, o adolescentă de 16 ani, este sensul vieții pentru Nadejda Motilică, asistent parental profesionist. Fata a venit în casa dnei Nadejda după reorganizarea școlii auxiliare în care învăța când ea, de rând cu alți copii, care nu corespundeau statutului instituției, a fost dezinstituționalizată. Pentru că, din anumite motive, nu putea pleca acasă, la părinții biologici, adolescenta a fost plasată în familia unui asistent parental profesionist.

Fiind un copil absolut sănătos din punct de vedere mental, Adriana a ajuns să învețe într-o școală auxiliară pentru că rămânea în urmă cu învățătura.

Nadejda Motilică este profesoară de biologie de mai bine de patru decenii și s-a decis să devină asistent parental în urmă cu câțiva ani după ce ambii feciori i-au decedat într-un teribil accident rutier. Vara trecută femeia și-a pierdut și soțul. Gândul că poate fi utilă cuiva îi dă forțe să trăiască.

În casa asistentului parental Adriana și-a luat viața de la capăt. Cu răbdarea și îngăduința care o caracterizează, dna Nadejda face pași mici, dar siguri, în acoperirea golurilor educaționale ale copilei. A început de la elementarele deprinderi de viață pe care Adriana nu a reușit să le însușească în instituția rezidențială.

În câteva luni a învățat mai multe decât în cei câțiva ani la instituție

“Am învățat a spăla vesela, știu cum se pregătește o ciorbă. Mă simt tare bine în noua mea familie. Am o sumedenie de lucruri frumoase. La școala auxiliară nu aveam nimic al meu. Uneori, dacă dădeam hainele la spălătorie nu le mai puteam lua înapoi, iar peste câteva zile vedeam alte fete îmbrăcate cu pantalonii sau vesta mea”, povestește Adriana.

“Mă bucur că e receptivă și acceptă tot ce îi spun. Sper că bunul Dumnezeu mă va ajuta să îi ofer un drum cât mai bun în viață”, spune la rîndul ei dna Motilică.

Faptul că îngrijitoarea sa activează în cadrul școlii a fost un factor favorizant pentru integrarea școlară și socială a

Adrianei. Adolescența a fost primită cu înțelegere și căldură în sat, unde majoritatea locuitorilor au fost cândva elevii dnei Motilică și unde toți o cunosc și o respectă. Adolescența a fost primită cu căldură. De când a venit în localitate, fata a reușit să-și facă o sumedenie de prieteni la școală și în mahalaua unde locuiește.

«Nu-mi trebuie nimic, decît să știu că este sănătoasă. Sper să o pot ajuta să obțină o profesie și să își aranjeze viața», spune dna Nadejda în speranța ca Adriana va avea un viitor frumos.

! «...Nu-mi trebuie nimic, decît să știu că este sănătoasă. Sper să o pot ajuta să obțină o profesie și să își aranjeze viața...»

